

ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

1402, Хөгжил хороолол, Жинст баг,
Есөнбулаг сум, Говь-Алтай аймаг, 82099
Утас: 70-48-34-13. Факс: (976) 70-48-34-13,
Цахим шуудан: govialtai@audit.gov.mn
Цахим хаяг: www.audit.mn

2024.07.31 № 267

танай _____ -ны № _____ -т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх
дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.4-т заасан Үндэсний аудитын газрын бүрэн эрхийн хүрээнд 2024 оны Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох Говь-Алтай аймгийн Төгрөг сумын Монгол ардын намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

2024 оны Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь 2024 оны Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1:2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS6817-6:2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS6817-8:2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМГИЙН ТӨГРӨГ
СУМЫН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН
ХУРЛЫН ЭЭЛЖИТ СОНГУУЛЬД
ОРОЛЦОХ МОНГОЛ АРДЫН НАМД

0702 00878

Дүгнэлт

Говь-Алтай аймгийн Төгрөг сумын Монгол ардын намын Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Говь-Алтай аймгийн Төгрөг сумын Монгол ардын намын мөрийн хөтөлбөр (..5... хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Говь-Алтай аймгийн Төгрөг сумын Монгол ардын намд

Хувийг: Говь-Алтай аймгийн Төгрөг сумын Сонгуулийн хороонд

Хавсралт ..5.. хуудастай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

Г.ГҮНЖИДМАА

ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМГИЙН
МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРОО

“ТӨГРӨГ” СУМЫН ИТХ-ЫГ СОНГОХ 2024 ОНЫ 9 ДЭХ УДААГИЙН
ЭЭЛЖИТ СОНГУУЛЬД МАН-ААС ДЭВШҮҮЛСЭН

“СУМЫН СЭРГЭЛТ - ИРГЭДИЙН ОРОЛЦОО”

МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

(2024-2028)

2024 он

ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМГИЙН ТӨГРӨГ СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРООНООС 2024 ОНЫ ОРОН НУТГИЙН СОНГУУЛЬД ДЭВШҮҮЛСЭН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

НЭГ. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

Орлоготой Иргэн

Сумын төвд ажлын байрууд бий болгох зорилтын хүрээнд жижиг дунд болон өрхийн үйлдвэрлэл, худалдаа үйлчилгээ эрхлэгчдийг төсөл хөтөлбөрт хамруулж, өрхийн бизнесийг дэмжиж, хувийн болон улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар Жижиг дунд үйлдвэрүүд байгуулна. Орлого багатай өрхийн насанд хүрсэн ажил эрхлээгүй гишүүдийг мэргэшил эзэмшүүлэх, ур чадварыг нь ахиулах сургалтанд хамруулж, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжинэ.

Малчдын залуу халааг бэлтгэх, уламжлалт мал маллагааны арга барилыг шинжлэх ухаан технологийн хөгжилтэй уялдуулж мэдлэгтэй малчин бэлтгэх, ажлыг МСҮТ-тэй хамтран хэрэгжүүлж МАА-н нэгжээс авах ашиг шимийг нэмэгдүүлж, малчин чанар ашиг шимийг сайжруулах ажлыг хийж малчдын орлогыг бодитойгоор нэмэгдүүлнэ.

Эрүүл Иргэн

Эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөтэй ~~хүнсний хэрэглээг~~ хязгаарлаж, халдварт бус өвчний эрсдэлд хүчин зүйлийг бууруулна.

Орон нутгийн эмч, эмнэлэгийн ажилтны хүрэлцээ хангамж ур чадварыг сайжруулан, эмчилгээ оношлогооны шинэ дэвшилтэт арга барил эзэмшүүлж, нэвтрүүлэх зэрэг ажлуудыг үе шаттай хэрэгжүүлнэ.

“Эрүүл шүд- Эрүүл хүүхэд” хөтөлбөрийг үргэлжлүүлж, хүүхдийн хоолойн архаг / ангины / өвчнийг эрт илрүүлэн эмчлэх, ирээдүйд учрах эрүүл мэндийн эрсдлээс бага насанд нь сэргийлэхэд анхаарч холбогдох асуудлыг шийдвэрлэх.

Орон нутгийн хүн амд эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор “Явуулын эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ”-г бүх багуудад зохион байгуулж ажиллана.

Боловсролтой Иргэн

Багш нарын мэргэжлийн тасралтгүй хөгжлийг дэмжих, мэргэжил дээшлүүлэх, гадаад дотоодын сургалт, үйл ажиллагаанд хамруулна.

Орон нутаг, бүс, улс, олон улсын түвшинд зохион байгуулагдаж буй олимпиад, уралдаан тэмцээнд оролцож, амжилт үзүүлсэн суралцагч, багш нарыг дэмжиж, урамшуулах хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

Ерөнхий боловсролын сургуулийг сургалтын хэрэглэгдэхүүн, тоног төхөөрөмжөөр хангах ажлыг үе шаттай хэрэгжүүлж боловсролын чанар, үр өгөөжид анхаарч ажиллана.

Алсын зайн сургалт, онлайн шалгалт явуулах орчин нөхцөл бүрдүүлж, тоног төхөөрөмжөөр хангана.

Нүхэн жорлонтой цэцэрлэг, сургууль, дотуур байрыг орчин үеийн ариун цэврийн өрөөтэй болгож, хүүхдэд ээлтэй орчин бүрдүүлнэ.

Чадварлаг багш хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

Хүмүүнлэг Иргэн

Өрхийн амьжиргааны түвшинг тогтоож, нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зөвхөн зорилтот бүлэгт чиглүүлнэ. Өрхийн амьжиргаа дээшлүүлэх хөтөлбөр, залуу малчдыг дэмжих хөтөлбөрүүд хэрэгжүүлнэ.

Орлого багатай өрхийн нийгмийн хамгаалал, амьжиргааг дээшлүүлэх, олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамжийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг дээшлүүлэхэд анхаарч ажиллана.

1. ХҮҮХЭД ХАМГААЛАЛ, ХӨГЖЛИЙН ЧИГЛЭЛЭЭР

- 1.1. Хүүхдийн эрх, хөгжил, хамгааллын тогтолцоог бэхжүүлж, хүүхэд, гэр бүлд ээлтэй, тэгш боломж бүхий нийгмийн хамгааллын бодлогыг хэрэгжүүлнэ.
- 1.2. Хүүхэд залуучууд ард иргэдийг кибер халдлагад өртөхөөс сэргийлж, цахим орчинд эерэг хандлагыг төлөвшүүлэх ажлыг хэрэгжүүлнэ.
- 1.3. Хүүхдийн эрх, хөгжил, хамгаалалын тогтолцоог бэхжүүлж хүүхэд, гэр бүлд ээлтэй, тэгш боломж бүхий нийгмийн хамгаалалын дэд хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.

1.1.1.Залуучуудыг дэмжих чиглэлээр

- 1.1.1 Хүүхэд залуучуудын хэрэгцээ шаардлагад суурилсан, сурч боловсрох, хөгжих, соёл хүмүүжил, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжсэн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.
- 1.1.2 Гэр бүл, хүүхэд, оюутан, залуучууд чөлөөт цагаа зөв боловсон өнгөрөөх орчин бий болгоход зориулсан төвийг байгуулна.
- 1.1.3 Залуу гэр бүлийн эрүүл мэнд, боловсрол, хөдөлмөр эрхлэлт, нийгмийн харилцаа, сэтгэл зүй, хөгжлийн хэрэгцээг дэмжсэн "Залуу гэр бүл" хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.
- 1.1.4 Сумын ирээдүй болсон залуучуудыг байгаль нийгэмдээ хандах эерэг хандлагыг төлөвшүүлэх зорилгоор хүүхэд залуучуудын хүсэл сонирхлын бүлгийн үйл ажиллагааг дэмжин ажиллаж, орчин нөхцлийг бүрдүүлнэ.

1.2.Үндэсний бахархал, өв соёл, спорт

- 1.2.1 Соёл, урлаг, оюуны болон спортын төрлөөр дэлхийд танигдсан Монгол брэндийг дэмжинэ.
- 1.2.2 Түүх, соёлын өвийг сүйтгэж байгаа хууль бус үйл ажиллагаатай хатуу тэмцэж, хариуцлагыг чангатгаж, биет болон биет бус өвийг хамгаална.
- 1.2.3 Иргэд идэвхтэй хөдөлгөөн хийх, уулын болон явган аялал, дугуйн спорт зэрэг нийтийн биеийн тамирын төрлүүдийг дэмжиж, хамрах хүрээг өргөжүүлнэ.
- 1.2.4 Спортын дасгалжуулагчдыг мэргэшүүлэх сургалтын тогтолцоог сайжруулж, биеийн тамир, спортын арга зүйчийн ажлын байрыг нэмэгдүүлж
- 1.2.5 Шигшээ багийн спортын төрөл, бүрэлдэхүүнийг нэмэгдүүлж, тамирчид амжилтаа ахиулан, улс, тив, дэлхийн түвшинд хүрэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.

2. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО

- 2.1.1. Хүрэн голын нүүрсний ордыг түшиглэн жижиг дунд үйлдвэрийг хөгжүүлнэ.
- 2.1.2. Уул уурхайн үйлдвэрлэлийг түшиглэн ажлын байрыг нэмэгдүүлнэ.
- 2.2. Эдийн засгийн төрөлжилт**
- 2.2.1. Малын түүхий эдийг боловсруулах, арьс, шир, үс, ноос, ноолуур, сүү, цагаан идээний жижиг үйлдвэр байгуулна
- 2.2.2. Шинэ хоршоо хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж малыг эрүүлжүүлэх, чанар, ашиг шимийг сайжруулах ажлыг эрчимжүүлж, малын тоог чанарт шилжүүлж ашиг шим, хүртээмжийг сайжруулах ажлыг эрчимжүүлнэ.

- 2.2.3. Мал эмнэлгийн үйл ажиллагааг эрчимжүүлж, малын эмч, зоо-техникчдийг бэлтгэж, орон нутагт ажиллуулна.
- 2.2.4. Халдварт өвчинтэй тэмцэх, мал сүргийг бүрэн вакцинжуулах дунд хугацааны стратегийг хэрэгжүүлж, гоц халдварт өвчингүй, тайван бүсийг баталгаажуулна.
- 2.2.5. Сүүний чиглэлийн үхрийн эрчимжсэн аж ахуйн үйлдвэрлэлийг дэмжиж ажиллана
- 2.2.6. Тогтвортой үйлдвэрлэлийг дэмжин хөгжүүлж, төмс, байцаа, манжин, лууван, сонгино, сармисны орон нутгийн хэрэгцээг 30 хувийг бүрэн хангана.
- 2.2.7. Хүлэмж, агуулахын аж ахуйг хөгжүүлэх замаар хүнсний ногооны хэрэгцээг хангах
- 2.2.8. Хил залгаа сумдын хилийн цэсийг сэргээн тодотгож, бэлчээрийн маргааны гэрээний үндсэн дээр шийдвэрлэх
- 2.2.9. Багуудыг үүрэн холбооны сүлжээгээр холбох ажлыг үе шаттай хийж хэрэгжүүлнэ.
- 2.2.10. Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийг дэмжиж жижиг оврын услалтын ситемээр хангах
- 2.2.11. Хадлан, тариалангийн талбайг нэмэгдүүлж хадлан, тэжээл нөөц бүрдүүлэлтийг нэмэгдүүлнэ
- 2.2.12. Хөв байгуулах ажлыг үе шаттай шийдвэрлэх
- 2.2.13. Малын тэжээлийн үйлдвэрийг үйл ажиллагаанд зээлийн дэмжлэг үзүүлж, өвс тэжээлийн аюулгүй нөөцийг нэмэгдүүлнэ.
- 2.2.14. Оёмол бүтээгдэхүүн, хувцас үйлдвэрлэлийн салбарыг тэргүүлэх чиглэлээр дэмжиж ажиллана.
- 2.2.15. Хог хаягдал дахин боловсруулах үйлдвэрлэлийг дэмжиж ажиллана.
- 2.3. Төрөлжсөн аялал жуулчлал**
- 2.3.1. Хөх сайр, Хуст Улиас, Цагаан хайрхан, Хатуу, Цагаан булгийн хүрхрээ зэрэг газруудад аялал жуулчлалын маршрут гарган үйлчилгээ, худалдааг хөгжүүлэхэд анхаарч аймгийн аялал жуулчлалын дэд хөтөлбөрт уялдуулна.

3. ДЭД БҮТЦИЙН СҮЛЖЭЭ

- 3.1. **Авто зам** - Сумын төвийн Авто замын сүлжээг өргөтгөн авто зам шинээр барина. Сумын төвийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу хатуу хучилттай зам тавих
- 3.2. Алтай- Төгрөг чиглэлийн 76 км хатуу хучилттай авто замын барилгын ажлыг холбогдох газар санал тавин эхлүүлэх. 8217144139

4. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО

- 4.1. Шатлан дэвших /мерит/ зарчимд тулгуурласан ёс зүйтэй, тогтвортой, мэргэшсэн төрийн албаны тогтолцоог хөгжүүлж, иргэдэд төрийн үйлчилгээг шуурхай, чанартай хүргэнэ.
- 4.2. **Шударга ёсны засаглал**
- 4.2.1. Төрийн албаны ёс зүй, зарчим, хэм хэмжээг мөрдөж ажилладаг ашиг сонирхлоос ангид төрийн үйлчилгээг хөгжүүлнэ.
- 4.2.2. Төрийн албан хаагч ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ танил талдаа давуу тал олгохгүй байх, явцуу сонирхол, намын харьяаллаар иргэдэд ялгавартай хандахгүй байх зарчмыг бүрэн хэвшүүлнэ.
- 4.2.3. Хүний эрхийг хамгаалахад төр, иргэний нийгэм, бизнесийн байгууллагуудын санаачлага, оролцоо, хамтын ажиллагааг дэмжиж, хамтран ажиллана.

5. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

5.1. Баталгаат ундны ус

- 5.1.1. Сумын төвийн усны асуудлыг боловсронгуй шийдвэрлэх. Шугам хоолой татах. /сумын төвд худаг гаргах/ баталгаат ундны усаар хангах.

5.1.2. Усны нөөц, гүний ба хөрсний усны нөөц тогтоолгон, багуудын уст цэгийн тоог нэмэгдүүлэх

6. ХАРИУЦЛАГАТАЙ УУЛ УУРХАЙ

6.1. Уул уурхайн лиценз эзэмшигч нарын талаар олон нийтэд нээлттэй болгож, хууль зөрчиж ажиллаж байгаа аж ахуй нэгийн зөвшөөрлийг хүчингүй болгоход иргэдийн оролцоог хангаж ажиллах.

6.2. Хүрээлэн буй орчин, уур амьсгалын өөрчлөлт

6.2.1. Хөрс хамгаалах, газрын доройтлыг бууруулах, цөлжилттэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр хэрэгжилтийг хангаж ажиллах.

6.2.2. Бэлчээрийг усжуулах, худагжуулах ажлыг үргэлжлүүлэн малын бэлчээрийн нөөцийг нэмэгдүүлнэ.

6.2.3. Бэлчээрт хөнөөл учруулж буй царцаа, үлийн цагаан оготно гэх мэт мэрэгч амьтадтай байгаль орчинд халгүй аргаар тэмцэж, холбогдох хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлнэ.

6.2.4. Бэлчээрийг нөхөн сэргээх “Малчдын дундын сан”-г бий болгоно.

7. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

7.1.1. **Амьдралын таатай орчин** - Хот суурин газрын хог хаягдлын менежментийг сайжруулж хог хаягдлыг ангилан ялгах, тээвэрлэх, устгах, булах үйл ажиллагаанд технологийн дэвшлийг нэвтрүүлнэ.

7.1.2. Эдийн засгийн хөгжил

7.1.3. Мал аж ахуйн гаралтай түүхий эд боловсруулах органик хүнс үйлдвэрлэх төслүүдийг хэрэгжүүлэх

7.1.4. 12-р жилийн дунд сургуулийн хичээлийн барилгын зураг төсвийг хийж, барилгыг барих

7.1.5. Сумын төв доторх засмал замыг үргэлжүүлж тавина.

7.1.6. Ахуйн үйлчилгээний ордон барих

7.1.7. Сумд шинээр хийд байгуулах ажлыг хувийн хэвшлийн дэмжлэгээр зохион байгуулна

7.1.8. Соёл, спортын төвийг их засварт оруулна.

7.1.9. Спорт заал шинээр барьж ашиглалтанд оруулна.

7.1.10. Нутгийн удирдлагын ордонтой болох саналыг холбогдох газарт уламжлах

7.1.11. Цөлжилт явагдаж байгаа газруудыг ойжуулах, хармаг, чацарганы суулгац суулгах ажлыг зохион байгуулах

7.1.12. Сумын төвийн гэрэл, чимэглэлийг нэмэгдүүлнэ.

7.1.13. Сумын төвийг цэвэрлэх байгууламжийн зураг төсөв хийлгэж, холбогдох газар уламжилах

7.1.14. Уяачдын өргөөг хувь хүн, иргэдийн дэмжлэгээр барих санаачлагыг дэмжиж ажиллана.

7.1.15. Хүрэн гол, Мааньт багийн төвийг эрчим хүчээр хангах асуудлыг холбогдох газарт уламжлах

ТӨГРӨГ СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН
НАМЫН ХОРОО